

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ**
(на матеріалах Асоціація «Український національний комітет
Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ)

Студента 2 курсу, 10м групи,
факультету міжнародної торгівлі
і права
спеціальності 292 «Міжнародні
економічні відносини»
спеціалізації «Міжнародний
бізнес»

підпис студента

Грішиної Анастасії
Ігорівни

Науковий керівник
к-т економічних наук,
доцент кафедри світової
економіки

підпис керівника

Лежешко Вікторія
Геннадіївна

Гарант освітньої
програми
д-р економічних наук,
професор кафедри світової
економіки

підпис керівника

Калужна Наталія
Геннадіївна

Київ 2021

АНОТАЦІЯ

Грішина Анастасія Ігорівна, Транскордонне співробітництво в міжнародному бізнесі на прикладі Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ

Метою є розкриття транскордонного співробітництва як пріоритетного напрямку розвитку, сприяння активізації цього процесу в Україні, характеристика міжнародного досвіду регулювання транскордонного співробітництва та висвітлення програм розвитку співробітництва між країнами-сусідами.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, зовнішня торгівля, імпорт, експорт, ЄС, міжнародний бізнес, прямі інвестиції, вільна торгівля, безпека зовнішньої торгівлі

ВКР складається з : 58 сторінок, 3 розділів, вступної частини, анотації, висновків та рекомендації, списку використаної літератури та додатків.

SUMMARY

Hrishyna Anastasiia Ihorivna ,Cross-border cooperation in international business on the example of the Association "Ukrainian National Committee of the International Chamber of Commerce (ICC Ukraine)", Kyiv

The purpose is to reveal cross-border cooperation as a priority area of development, to promote the intensification of this process in Ukraine, to characterize the international experience in regulating cross-border cooperation and to cover the programs of cooperation between cooperation.

Keywords: cross-border cooperation, foreign trade, import, export, EU, international business, direct investment, free trade, foreign trade security

WRC consists of: 58 pages, 3 sections, introductory part, annotations, conclusions and recommendations, list of references and appendices.

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	6
1.1. Сутність та переваги транскордонного співробітництва в міжнародному бізнесі	6
1.2. Регулювання транскордонного співробітництва в Україні	12
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ДІЯЛЬНОСТІ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ»	21
2.1. Характеристика транскордонного співробітництва України	21
2.2. Дослідження діяльності асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати»	25
Висновки до розділу 2	34
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА СПРИЯННЯ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ»	35
3.1. Рекомендації асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати» щодо сприяння розвитку транскордонного співробітництва	35
3.2. Оцінка результатів запропонованих заходів	39
Висновки до розділу 3	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність. З розвитком технологій та постійного зростання темпів розвитку країн, постає питання налагодження взаємозв'язків з державами прилеглими до території України, адже співробітництво надає побудову конкурентоспроможної економіки та сприяння євроатлантичної інтеграції. Ґрунтовний аналіз проблем і окреслення перспектив транскордонного співробітництва в Україні набуває особливої актуальності в контексті європейського вектора інтеграції України, оскільки стає засобом підвищення конкурентоспроможності нашої держави. Необхідність вирішення спільних проблем, що виникають у транскордонному регіоні – суміжних прикордонних територіях сусідніх держав: вдосконалення і розбудова транскордонної інфраструктури і забезпечення екологічного стану, спільне використання водних ресурсів, просторове облаштування потребують узгоджених взаємовигідних та скоординованих дій. Поряд з цим, вдосконалення та поглиблення транскордонного співробітництва відкриває нові можливості і резерви для активізації господарської діяльності в периферійних територіях регіонів, мобілізації природно-ресурсного потенціалу, розвиток спільного підприємництва і підвищення конкурентоспроможності. Саме ці фактори диктують необхідність координації розвитку транскордонних регіонів по всьому периметру території нашої держави.

Результати досліджень. Вивчення питань, пов'язаних з транскордонним співробітництвом набуло широкого висвітлення в науковій літературі зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема: К. В. Гороховська, І.В. Арт'ємова, С. Варналій, В. В. Гоблик, П. Беленький, В. Будкін, М. Долішній, В. Євдокименко, М. Козоріз, М. Ленд'єл, М. Мальський, А. Мельник, Н. Мікула, А. Мокій, В. Пила, С. Пирожков, С. Писаренко, В. Чужиков, П. Шилепницького та інших.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти здійснення міжнародної діяльності суб'єктами господарювання в умовах транскордонного співробітництва.

Метою дослідження є розкриття транскордонного співробітництва як пріоритетного напрямку розвитку, сприяння активізації цього процесу в Україні, характеристика міжнародного досвіду регулювання транскордонного співробітництва та висвітлення програм розвитку співробітництва між країнами-сусідами.

Завданням є активізація зовнішньоекономічної діяльності у прикордонних регіонах країни, налагодження транспортної інфраструктури, сприяння подальшому розвитку підприємництва і бізнесу, допомога у спільних питаннях транскордонного співробітництва.

Об'єктом дослідження є процес транскордонного співробітництва в міжнародному бізнесі.

Методи дослідження – економіко-математичні методи дослідження (прогнозування, статистичний аналіз, лінійне планування, індексний/рейтинговий метод).

Посилання на наукову статтю: Транснаціоналізація світової економіки: зб.наук. ст.студ./відп.ред. Г. В. Дугінець. – Київ: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2021. – «Транскордонне співробітництво в міжнародному бізнесі» ст. 43 - ст. 52

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

1.1. Сутність та переваги транскордонного співробітництва в міжнародному бізнесі

Враховуючи стрімкий розвиток технологій та глобалізації у міжнародному бізнесі, посідає питання співробітництва між прикордонними територіальними общинами або властями в таких галузях, як регіональний, міський та сільський розвиток, охорона довкілля, поліпшення діяльності підприємств громадського користування і комунального обслуговування, а також взаємна допомога у надзвичайних ситуаціях. Транскордонне співробітництво налагоджує взаємозв'язки між країнами які спільні кордоном, в економічному, політичному, соціальному та інших рівнях, забезпечуючи взаємовигідну співпрацю задля забезпечення процвітання та врегулювання тісних контактів.

Під транскордонним співробітництвом розуміємо спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством. Транскордонне співробітництво здійснюється як на міждержавному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом [1, с. 6].

Основними завданнями транскордонного співробітництва визначено: розвиток і вдосконалення торговельних і економічних відносин; розробка нових проектів співробітництва; розвиток і спільне впровадження передових технологій;

практична реалізація сучасних механізмів і заходів загальноєвропейської безпеки; пошук нових моделей розвитку національних інфраструктур, які ввібрали б енергетичні системи, транспортні й комунікаційні мережі; розробка спільної політики в галузі техногенно-екологічної безпеки; запобігання забрудненню басейнів та морів, океанів; попередження та ліквідація наслідків промислових аварій та стихійних лих; збільшення екологічно чистих виробництв; активізація та гармонізація діяльності у сферах науки, культури, освіти, спорту, розвитку національних меншин, молодіжної політики; модернізація системи охорони здоров'я населення; розвиток рекреаційної діяльності та туризму [21, с.7].

Транскордонне співробітництво здійснюється лише між суміжними територіями. Іншими словами, транскордонне співробітництво – це специфічна сфера зовнішньоекономічної, політичної, екологічної, культурно-освітньої та інших видів міжнародної діяльності, яка здійснюється на регіональному рівні, і яка, охоплюючи всі загальні їхні форми, відрізняється необхідністю та можливостями більш активного їх використання, а також низкою особливостей, а саме – наявністю кордону і необхідністю його облаштування, спільним використанням природних ресурсів і, відповідно, спільним вирішенням проблем екологічної безпеки, більш широким взаємним спілкуванням населення сусідніх держав та особистими зв'язками людей, значно вищим навантаженням на інфраструктуру (дороги, зв'язок, сферу обслуговування, придорожня інфраструктура) [21, с.7].

Основою транскордонного співробітництва є процес створення зв'язків та договірних відносин у прикордонних теренах з метою пошуку рішень для спільних та ідентичних проблем, а «філософія транскордонного співробітництва» полягає у тому, що два суміжні прикордонні регіони співпрацюють у процесі розробки планів та вибору пріоритетів розвитку, а не працюють окремо, а потім узгоджують плани розвитку за окремими заходами. Транскордонна співпраця полягає у тому, щоб у діалогу в усіх сферах життя були задіяні всі соціальні групи населення та адміністративні органи. Транскордонне співробітництво спрямоване на подолання негативних аспектів існування кордонів та наслідків, які виникли на прикордонних

територіях через їх розташування на національних окраїнах держав і має на меті покращення умов життя населення [21, с.8].

Серед головних цілей такої співпраці є: подолання існуючих стереотипів та упереджень по обидві сторони кордону; усунення політичних та адміністративних бар'єрів між сусідніми народами; створення господарської, соціальної та культурної інфраструктури, за умови формування спільних органів, господарюючих суб'єктів, осередків тощо. Знання та розуміння сусіда є так само важливими, як і формування довіри. Різноманітність проблем та потенційних можливостей розвитку по обидві сторони кордону на просторах Європи призводить до того, що транскордонне співробітництво стає неминучим, бо служить втіленню в життя принципів міжнародного права в чітко визначеному регіональному аспекті [22, с.8].

Транскордонне співробітництво охоплює коло завдань, що не виходять за межі регіонального виміру, проте воно дуже наближене до щоденних людських потреб і його необхідно досліджувати, сприяти його розвитку та використовувати можливості, які відкриваються у рамках співпраці для покращення життєдіяльності населення у прикордонних регіонах [22, с.8].

Основні чинники розвитку транскордонного співробітництва можна представити у двох групах: а) об'єктивні та б) суб'єктивні. До об'єктивних чинників відносяться: необхідність користування спільними природними ресурсами; наявність спільних проблем, для вирішення яких доцільно; об'єднувати зусилля (передусім, екологічні проблеми); реалізація єдиної політики просторового облаштування Європейського континенту. Суб'єктивні чинники включають: можливості прискореного соціально-економічного та екологічного розвитку прикордонних регіонів та підвищення якості життя мешканців; можливості отримання значної фінансової підтримки з Європейського Союзу та інших міжнародних структур; формування єдиного інтегрованого простору в межах транскордонного регіону [5, с.8].

Міжнародний бізнес – економічна співпраця між країнами, пов'язана саме з переміщенням ресурсів (сировина, капітал, технологія, люди), товарів

(готові складники, продукти, напівфабрикати) та послуг (бухгалтерський облік, юридична та банківська діяльність) з однієї країни в іншу. Відмінною рисою міжнародного бізнесу є і те, що на цю діяльність має вплив багато обставин, у тому числі відмінності у мові, географічне положення, валютні курси, тарифні бар'єри, політичні проблеми та зміни в економіці. Трансформаційні зміни формують нове розуміння форм міжнародного бізнесу під впливом дії факторів, що призводить до змін тенденцій та розвитку абсолютно нових напрямків розвитку бізнесу, що представлено на рис. 1.1

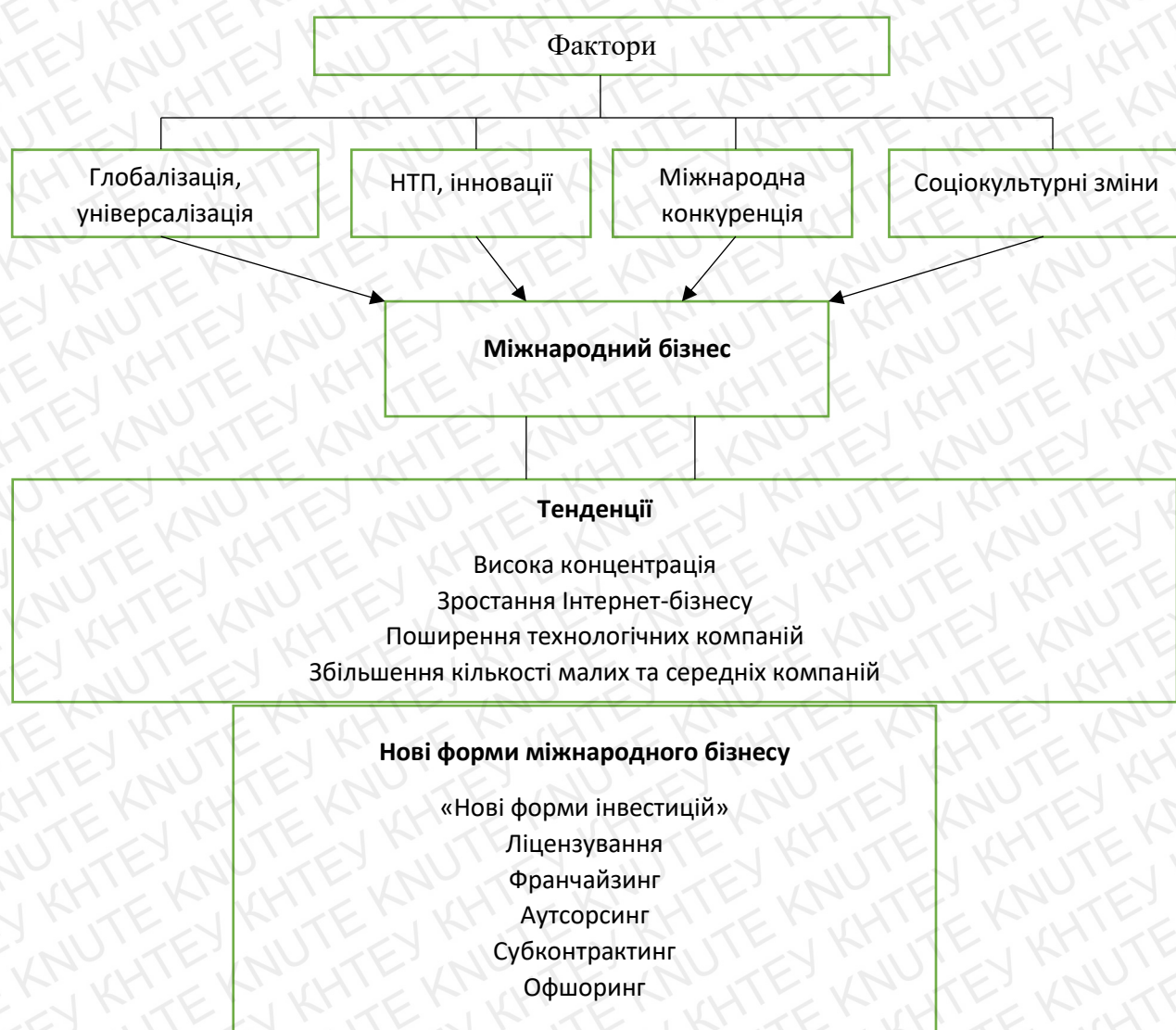

Рисунок 1.1 Трансформація міжнародного бізнесу [складено автором за 7, с.9]

Найбільш ефективним видом міжнародного підприємництва є створення та функціонування міжнародних спільних підприємств. Міжнародне спільне

підприємство являє собою форму співробітництва партнерів різних країн стосовно інвестування, управління, виробництва продукції, реалізації товарів та послуг, розподілу прибутків та ризиків [7, с.10].

На сучасному етапі СП функціонують переважно у таких галузях, як внутрішня торгівля (22,4%), харчова промисловість (14,5%), машинобудування і металообробка (12,8%), чорна і кольорова металургія (5,0%), зовнішня торгівля (4,4%), транспорт і зв'язок (4,1%), легка промисловість (4,0%), хімічна промисловість (3,9%), будівництво (3,7%). Найбільша кількість СП зосереджена у м. Києві, Львівській, Одеській, Дніпропетровській, Закарпатській областях [7, с.10].

Перевагами транскордонного співробітництва у міжнародному бізнесі є :

- Спільний кордон з країнами , з якими ведеться економічне співробітництво;
- Зменшення транспортних витрат, що призводить до заощадження грошей і дає змогу використати на інші потреби бізнесу, наприклад зменшення вартості продукції, рекламна компанія для залучення клієнтів чи збуту, амортизація обладнання та інше;
- транскордонне співробітництво з більшістю держав-членів ЄС, що керується принципами угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, яка спрямована на зменшення та скасування тарифів, які застосовуються сторонами щодо товарів лібералізацію доступу до ринку послуг, а також на приведення українських правил та регламентів, що стосуються бізнесу, у відповідність правилам та регламентам ЄС;
- привабливі умови для залучення інвестицій та притік капіталу з іноземних країн;
- спільна глобальна економічна криза COVID-19, яка об'єднує країни задля спільної боротьби з пандемією;
- політична ситуація на Сході України проти агресора Російської Федерації, що призвела до міжнародної економічної, політичної, соціальної підтримки інших країн.

Україна має дуже вигідну економічну позицію для розвитку та сприяння транскордонного співробітництва, маючи вигідне економічне положення та регулювання нормативно-правової забезпеченості, відкривається перспективна можливість для визначення пріоритетних напрямків співробітництва з прилеглими державами-сусідами. Українські території в зоні впливу державного кордону завжди мали і мають надзвичайно важливе політичне й економічне значення. Географічне положення України, її роль в геополітичному просторі постійно впливали на формування економічної складової прикордонної співпраці регіонів, де перш за все, виникають та реалізуються спільні інтереси України і сусідніх держав.

Україна має кордон із сімома державами, це Білорусь, Польща, Молдова, Словаччина, Угорщина, Румунія та Росія, зі всіма із цих держав ми ведемо транскордонне співробітництво і сприяємо налагодженню більш тісних контактів щодо розвитку міжнародного бізнесу, підприємництва, залученню міжнародного досвіду та активізації комерційних зв'язків.

Україна посіла 77 місце серед 161 країни світу в рейтингу найкращих країн для ведення бізнесу за версією Forbes за рейтингом The Best Countries For Business. Очолила рейтинг Велика Британія другий рік поспіль, на другому місці - Швеція, на третьому - Гонконг. У топ-10 найкращих країн світу для ведення бізнесу увійшли також Канада, Данія, Сінгапур, Австралія і Швейцарія [8, с.11].

Серед географічних сусідів України кращий бізнес-клімат, за оцінкою Forbes, у Польщі. Вона випередила Україну на більш ніж 40 позицій і займає, як і в минулому році, 34-й рядок. Словаччина зайняла 38-е місце, Угорщина - 40-е, Румунія - 41-у. Росія опинилася на 55-й позиції, а Молдова і Білорусь - на 87-й і 88-й відповідно [8, с.11].

Відповідно в таблиці 1.1 представлено рейтинг The Best Countries For Business для України та її сусідів. Згідно з даними у дослідженні, показники зростання ВВП України в 2018 році становлять 2,5%, а ВВП на душу населення — 2,6 тис. доларів при чисельності у 44 мільйони людей. Інфляцію оцінили в 14,4%, а

негативне сальдо торгового балансу — в 1,9%. Минулого року Forbes розмістив нашу країну на 80 місці зі 153 країн [8, с.12].

Таблиця 1.1

Рейтинг The Best Countries For Business для України та її сусідів

Місце в рейтингу	Країна	Зростання ВВП	ВВП на душу населення (дол. США)	ВВП (GDP)	Населення (М-мільйони)
77	Ukraine	2,5%	2,600 дол.	-1,9%	44 М
34	Poland	4,7%	13,800 дол.	0,3%	38,4 М
38	Slovakia	3,4%	17,600 дол.	-2,1%	5,4 М
40	Hungary	4%	14,200 дол.	3,2%	9,8 М
41	Romania	6,9%	10,800 дол.	-3,4%	21,5 М
55	Russia	1,5%	10,700 дол.	2,2%	142,1 М
87	Moldova	4,5%	2,300 дол.	-6,3%	3,4 М
88	Belarus	2,4%	5,700 дол.	-1,7%	9,5 М

*складено автором за [9, с.12]

Уряд проголосив заходи державної підтримки малого й мікробізнесу в умовах посилення карантинних обмежень, підтвердили відданість позиції щодо незалежності НБУ, налаштованість на продовження співпраці з Міжнародним валютним фондом, подальше розширення сфери безготівкових розрахунків, детінізацію економіки та дерегуляцію. У цьому контексті також було відзначено рух у напрямку цифровізації процесів, розвиток ІТ-індустрії, проекту «Дія.City» та важливість продовження боротьби з корупцією. Йшлося також про модернізацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, переговори про так званий промисловий безвіз та внесення галузей, які раніше не представлялися бізнесом. «Економічні питання, питання розвитку відносин, інвестицій є для нас сьогодні пріоритетом» - саме ці слова керівника Офісу Президента Андрія Єрмака, є ключовими для України щодо міжнародного співробітництва у 2021 році [10, с.12].

1.2. Регулювання транскордонного співробітництва в Україні

Транскордонне співробітництво з більшістю держав-членів ЄС, керується принципами угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, яка спрямована на зменшення та скасування тарифів, які застосовуються сторонами щодо товарів,

лібералізацію доступу до ринку послуг, а також на приведення українських правил та регламентів, що стосуються бізнесу, у відповідність правилам та регламентам ЄС з метою забезпечення вільного руху товарів і послуг між двома сторонами та взаємного недискримінаційного ставлення до компаній, товарів і послуг на території України та ЄС. Угода про зону вільної торгівлі України з ЄС набувала чинності з 1 січня 2016 року. На території таких прикордонних областей, як Вінницька, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Луганська, Одеська, Сумська, Харківська, Чернівецька, Чернігівська, Донецька, створено дев'ять єврорегіонів - Буг, Верхній Прут, Дністер, Дніпро, Карпатський, Нижній Дунай, Слобожанщина, Донбас та Ярославна, п'ять єврорегіонів створено з державами-членами ЄС (Польща, Словаччина, Румунія, Угорщина) [4, с.13].

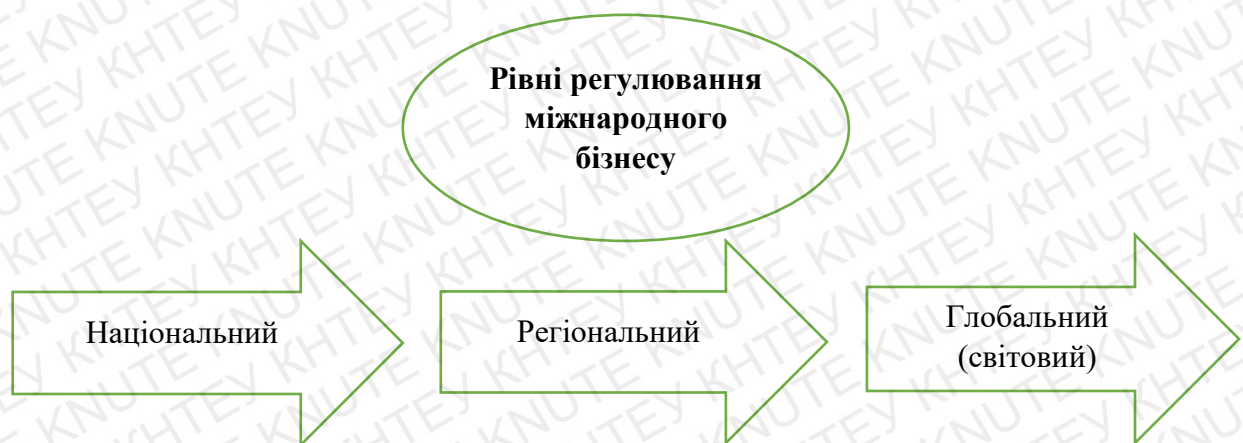

Рисунок 1.2 Рівні регулювання міжнародного бізнесу

[складено автором за 11, с.13]

Наразі в Україні транскордонне співробітництво розглядається у двох площинах – як інструмент розвитку прикордонних територій і як чинник реалізації євроінтеграційних прагнень. Головним завданням транскордонного співробітництва України на кордоні з ЄС є подолання наслідків втілення за радянських часів концепції кордону як лінії розподілу і посилення його контактної функції. Це, серед іншого, передбачає недопущення проведення нових розмежувальних ліній після розширення ЄС. З іншого боку, зберігається ситуація фактичного недозавантаження цілого комплексу ресурсів прикордонних регіонів

України (людських, виробничих, природних, туристсько-рекреаційних тощо), що формує зацікавленість закордонних партнерів у включенні їх в обіг. В Україні транскордонне співробітництво як інструмент підвищення конкурентоспроможності прикордонних територій та чинник прискорення інтеграційних процесів відображено у Законі України «Про транскордонне співробітництво» 2018 року, Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2021 роки та Європейській рамковій конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами та властями [4, с.14].

Уряд затвердив Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2021 роки, дана програма визначає: створення комплексної системи розвитку транскордонного співробітництва, з урахуванням якої здійснюватиметься державна підтримка реалізації проектів транскордонного співробітництва, пріоритетні напрями та основні завдання розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2021 роки; механізм її реалізації; обсяги та джерела фінансування. Реалізація Програми здійснюватиметься шляхом виконання визначених заходів та проектів транскордонного співробітництва, яким може надаватися державна фінансова підтримка. Програмою передбачається реалізація 25 проектів транскордонного співробітництва, які спрямовані на розвиток інфраструктури, прикордонних регіонів України, охорону навколишнього середовища [19, с.14].

У прикордонних регіонах багато спільних цілей, досягнення яких потребує застосування суб'єктами транскордонного співробітництва сусідніх держав єдиного підходу та узгоджених спільних дій, зокрема для запобігання паводкам, розвитку та функціонування транспортної і енергетичної інфраструктури, захисту навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки. Необхідно також разом розв'язувати окремі проблеми, які виникають внаслідок фінансової та економічної кризи, зокрема подолання економічної нерівності та безробіття, збалансування трудової міграції, підвищення рівня ділової активності та зайнятості населення прикордонних регіонів, а також екологічні проблеми, у тому числі

підтримки біологічного різноманіття, захисту і збереження спільної культурної спадщини [19, с.15].

У 2017 році між Урядом України, Європейською Комісією та Урядом Угорщини було підписано Угоду про фінансування Дунайської транснаціональної програми (Interreg V-B Danube - CCI 2014TC16M6TN001). Даною Угодою, що набула чинності в 2018 р., передбачено проведення щорічних конкурсів проектних заявок для потенційних партнерів (загальний бюджет на 2014-2023 рр. для України складає 5 млн євро). Основні напрями конкурсу: інноваційність і соціальна відповідальність; екологічна та культурна відповідальність; покращення інфраструктурних зав'язків та енергоефективність; ефективне врядування в Дунайському регіоні тощо. Дунайська транснаціональна програма є фінансовим інструментом підтримки політики інтеграції у Дунайському регіоні, яка відповідає чотирьом з одинадцяти пріоритетів Стратегії ЄС для Дунайського регіону [12, с.15].

У 2018 році Україна підписала з урядами Польщі, Угорщини та Словаччини Спільну декларацію про наміри щодо створення нової макрорегіональної стратегії Європейського Союзу для Карпатського регіону для посилення ТКС у реалізації спільних ініціатив із підвищення якості довкілля, рівня функціональної доступності в рамках території українських Карпат, інституційної співпраці [12, с.15].

На початку серпня 2020 року Уряд України ухвалив оновлену Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Досягнення її стратегічної мети, оперативних цілей та основних завдань пов'язано також і з використанням потенціалу ТКС. Зокрема, нею передбачено виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на період до 2027 року, яка має бути спрямована на сприяння формуванню та розвитку транскордонних кластерів в Україні; запровадження механізмів підтримки транскордонних індустріальних та технологічних парків, економічних і промислових зон на території України з метою стимулювання регіонального економічного розвитку [12, с.15].

Варто підкреслити, що відповідно до статті 6 Закону загальну координацію ТКС і контроль за додержанням законодавства з питань ТКС (транскордонне співробітництво) здійснює центральний орган виконавчої влади (далі – ЦОВВ), який забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, за участю Міністерства закордонних справ України відповідно до повноважень, визначених законодавством та міжнародними договорами України [12, с.16].

За рішенням Кабінету Міністрів України таким ЦОВВ, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, є Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон). Положення про Мінрегіон передбачає, що відповідно до покладених на нього завдань воно здійснює:

- загальну координацію ТКС, у тому числі підготовки та реалізації відповідних програм і проєктів, контроль за додержанням законодавства з питань ТКС;
- стимулювання участі регіонів у програмах та проєктах розвитку міжрегіонального і транскордонного співробітництва;
- розроблення положення про проведення конкурсу проєктів (програм) ТКС, які претендують на включення до державних програм розвитку ТКС;
- розгляд пропозицій суб'єктів ТКС України щодо включення проєктів (програм) ТКС до державних програм розвитку ТКС;
- підготовку пропозицій щодо надання державної фінансової підтримки для реалізації проєктів ТКС у рамках виконання державних програм розвитку ТКС та проєктів, відібраних в установленому порядку для реалізації в межах виконання програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства та партнерства згідно з укладеними міжнародними договорами України;
- затверджує порядок повідомлення та забезпечення функціонування реєстру угод про ТКС [12, с.16].

Безумовно, пріоритетними партнерами для України мають стати держави, які є членами ЄС, а саме: Румунія, Словаччина, Угорщина, Польща. Зі Словаччиною співпраця має стосуватися: реформування органів місцевого самоврядування; забезпечення розвитку туристично-рекреаційного потенціалу прикордонних регіонів; виконання культурно-мистецьких програм; введення спрощеного механізму малого прикордонного руху та розширення території його дії; удосконалення та спрощення механізму малого прикордонного руху, модернізація та реконструкція пунктів пропуску на українсько-словацькому кордоні; мінімізація негативних наслідків впливу виробничої діяльності на соляних рудниках у смт Солотвино Тячівського району Закарпатської області [4, с.17].

З Румунією - оновлення існуючої та створення нової інфраструктури для покращення доступності до регіонів, забезпечення розвитку транспорту, зв'язку і туризму; посилення співпраці у сфері освіти, досліджень, технологічних розробок та інновації; забезпечення розвитку мережі автомобільних доріг та прикордонної інфраструктури; охорона навколишнього природного середовища, в тому числі проведення оцінки ризиків та мінімізації негативних наслідків впливу виробничої діяльності на соляних рудниках у смт Солотвино Тячівського району Закарпатської області на навколишнє природне середовище, розв'язання загальних проблем щодо створення спільної системи поводження з відходами та управління водними ресурсами; економічне використання гирла р. Дунай та будівництво транспортної інфраструктури, зокрема мостів та поромів [4, с.17] .

З Угорщиною - забезпечення розвитку протипаводкового захисту та створення інтегрованої системи прогнозування паводків; забезпечення розвитку туристичних шляхів, зокрема велосипедних та пішохідних; поліпшення якості води; стале використання природних ресурсів, зокрема управління водними ресурсами та ведення лісового господарства; охорона навколишнього природного середовища, в тому числі проведення оцінки ризиків та мінімізації негативних наслідків впливу виробничої діяльності на соляних рудниках у смт Солотвино Тячівського району Закарпатської області; забезпечення розвитку підприємництва; обмін досвідом з Угорською Стороною щодо енергоефективності та

енергозбереження; співпраця між навчальними закладами; завершення реалізації проекту “Ефективний та безпечний кордон між Угорщиною та Україною” [4, с.18].

З Польщею - покращення доступності до регіонів, модернізація і забезпечення розвитку існуючої транскордонної інфраструктури для підвищення її пропускної спроможності; створення функціонального модуля “фільтр пункту пропуску” в міжнародному пункті пропуску через державний кордон для автомобільного сполучення Рава-Руська, реконструкція пункту пропуску через державний кордон та забезпечення розвитку ІТ-інфраструктури вітчизняної митної та прикордонної служб; забезпечення розвитку меліоративних мереж для сприяння розвитку сільських територій, електро- та водопостачання; забезпечення розвитку співпраці з урахуванням досвіду Республіки Польща у реформуванні та провадженні діяльності органів місцевого самоврядування, розвитку малого, середнього та соціального підприємництва; обмін досвідом у сфері енергоефективності; забезпечення безпеки та боротьба з організованою злочинністю, введення спрощеного режиму малого прикордонного руху, підтримка транскордонного співробітництва [4, с.18].

Зазначимо, що в окремих областях України діють спеціальні програми розвитку ТКС, які розроблені місцевими державними адміністраціями та затверджені відповідними нормативними актами локального характеру. Так, наприклад, у Рівненській області діє затверджена розпорядженням Рівненської обласної держадміністрації Обласна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2018-2021 роки. У Волинській області виконується Регіональна програма міжнародного і транскордонного співробітництва на 2018-2021 роки, що затверджена рішенням Волинської обласної ради. У Закарпатській області затверджено Програму розвитку транскордонного співробітництва Закарпатської області на 2018 – 2021 роки. У Львівській області реалізується Регіональна програма з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2018 – 2021 роки, в Івано-Франківській області – Програма транскордонного забезпечення діяльності Івано-Франківської обласної ради на 2019-2021 роки [12, с.18].

Стратегія ЄС для Дунайського регіону: Річка Дунай – найдовша річка в ЄС та головна артерія для мільйонів людей, унікальні природні середовища проживання; транспортний, торговий, енергетичний, міграційний та культурний шлях протяжністю 2857 км, обмін через кордони. Ця річка, що торкається десяти різних країн, є найбільш міжнародною річкою у світі і природне поле транснаціонального співробітництва [13, с.19].

Стратегія ЄС для Дунайського регіону (EUSDR) забезпечує інтегровану основу для зміцнення співпраці між націями. Об'єднуючи 115 мільйонів людей з дев'яти країн-членів ЄС, трьох країн-кандидатів до ЄС і двох сусідніх країн ЄС, він має важливу інтегративну і когезійну функцію. У звітах Європейської комісії визнається, що з моменту її створення в 2010 р [13, с.19].

Стратегія успішно створила структури, проекти та мережі для вирішення спільних питань виклики. Однак, зберігаються великі відмінності між країнами та всередині країн, підкреслюючи необхідність продовження і навіть посилення спільних зусиль. Крім того, деякі проблеми, такі як зміна клімату чи демографічні зміни та міграція, стають все більш актуальними та необхідно скоординовано вирішувати за межами кордонів. Цифровізація несе як проблеми, так і нові можливості; знову ж таки, співпраця та обмін між дунайськими країнами будуть мати вирішальне значення уникнути збільшення диспропорцій [13, с.19].

Програма концентрує дії 2010 року, ставить їх на стратегічний фон, і надає посилення для «вбудовування» EUSDR в інші програми. Європейський Комісія, яка виконує функції стратегічного радника протягом усього процесу перегляду та внесення змін до нього експертів до внеску ПТ, консолідував цей План дій у постійній координації з РА та NCs. Дунайський стратегічний пункт надав важливу підтримку, щоб звернутись до громадян проведення онлайн-консультацій та громадських слухань, які відкрили процес перегляду участі громадянського суспільства [13, с.19].

План дій EUSDR має на меті допомогти розкрити весь потенціал Дунайського регіону. Це могло б наприклад, з точки зору мобілізації можливостей фінансування, які ще не реалізовані, але виходить далеко за межі. Спільні дії

включають також побудову мереж, пропонуючи взаємне навчання, прагнення гармонізації, узгодження політики, розбудова потенціалу, зміцнення громадянського суспільства та волонтерської служби, і більше. Такі дії можна реалізувати з невеликими ресурсами, але вони можуть мати великий вплив [13, с.20].

Висновки до розділу 1

За сучасних умов Україні щодо ТКС необхідно забезпечити якісне оновлення економічної складової механізму регулювання співробітництва шляхом підвищення ефективності реалізації функцій, які покладені на нього: покращення фінансового забезпечення розвитку транскордонного співробітництва, заохочення суб'єктів господарської системи регіону до участі в його організаційних та економічних формах через активізацію економічних та фінансових важелів. Поки що, найважливішою ланкою транскордонного співробітництва України є Європейська спрямованість, адже більшість країн –сусідів входять в Європейський Союз, тому вектор повернений туди.

На початку серпня 2020 року Уряд України ухвалив оновлену Державну стратегію регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Досягнення її стратегічної мети, оперативних цілей та основних завдань пов'язано також і з використанням потенціалу ТКС. Зокрема, нею передбачено виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на період до 2027 року, яка має бути спрямована на сприяння формуванню та розвитку транскордонних кластерів в Україні; запровадження механізмів підтримки транскордонних індустріальних та технологічних парків, економічних і промислових зон на території України з метою стимулювання регіонального економічного розвитку.

Безумовно, пріоритетними партнерами для України мають стати держави, які є членами ЄС, а саме: Румунія, Словаччина, Угорщина, Польща. Спільні дії включають також побудову мереж, пропонуючи взаємне навчання, прагнення гармонізації, узгодження політики, розбудова потенціалу, зміцнення громадянського суспільства та волонтерської служби, і більше.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА ДІЯЛЬНОСТІ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ»

2.1. Характеристика транскордонного співробітництва України

Польща залишається надійним партнером України та й надалі всебічно сприятиме її євроінтеграційним та євроатлантичним прагненням. Двостороння співпраця допомагає узгодити спільні інтереси через проекти, які сприяють домовленостям в розвитку спільного потенціалу, плідної співпраці на митниці, регулюванню спільного транзитного потенціалу, а саме збільшення квоти для українських перевізників [24, с.21].

Між Прем'єр-міністром України та Президентом Республіки Польща стоїть питання транспортної інфраструктури, зокрема, реалізацію проекту «Віа Карпатія», що дасть поштовх для розвитку західних областей України. Одним із пріоритетів цього проекту на найближчі роки є будівництво концесійних автодоріг. Віа Карпатія, або Карпатський шлях (англ. Via Carpatia, або Via Carpathia — планований автотransпортний маршрут, який повинен з'єднати країни Північної та Південної Європи. Україна долучилась до проекту в 2016 році після підпису Декларації міністрів транспорту Болгарії, Чехії, Греції, Угорщини, Литви, Польщі, Словаччини, Румунії та Туреччини. «Віа Карпатія» має стати ключовим транс'європейським коридором, який повинен з'єднати країни Північної та Південної Європи, в майбутньому - України і Туреччини [24, с.21].

Один із найважливіших міжнародних пріоритетів співробітництва з Польщею, є проект «Тримор'я», який направлений на пріоритетні взаємозв'язки у трьох ключових сферах — транспортній, енергетичній і цифровій діяльності. Ініціатива трьох морів забезпечує можливості для розширення економічного та політичного співробітництва. Цей проект дозволить Україні співпрацювати у рамках будівництва транс'європейської магістралі, та залучитися до вільного

транспортного проходження країни між Балтійським, Адріатичним та Чорним морями [23, с.22].

Проект Люблінський трикутник — тристороння платформа для політичного, економічного, культурного й соціального співробітництва між Польщею та Україною, метою якого є підтримка інтеграції України в ЄС. Люблінський трикутник надає свою підтримку щодо відновлення територіальної цілісності України в межах міжнародно визнаних кордонів і сприяє припиненню російської агресії проти неї. Люблінський трикутник підтримує надання Україні статусу партнера з посиленням НАТО і заявляє, що надання Україні Плану дій щодо членства в НАТО є наступним необхідним кроком у цьому напрямку. Одним із основних завдань має стати координація дій держав з ефективною протидії актуальним викликам і загрозам нашій спільній безпеці. Серед пріоритетних тем у співпраці —спільна протидія гібридним загрозам з боку Росії, зокрема у боротьбі з дезінформацією та важливість збереження тісної співпраці у рамках міжнародних організацій [31, с.22].

Транскордонне співробітництво з Білорусією та Молдовою, відзначається інвестиційною співпрацею в масштабних інфраструктурних галузях, та транспортного регулювання кордонів. Допомога наших сусідів в здійсненні перших концесійних угод морських портів “Ольвія” та Херсон із загальним обсягом інвестицій близько 134 млн доларів, а також ратифікація фінансових угод між Україною та ЄІБ за проектами “Транспортний зв’язок в Україні – Фаза І” і “Розвиток транс’європейської транспортної мережі”, що передбачають спрямування 500 млн євро на капітальний ремонт автошляху М-05 Київ-Одеса, розгортання ITS для управління та контролю за транспортом, будівництво північної об’їзної дороги Львова і північно-східної ділянки об’їзної навколо Тернополя, а також розв’язок та шляхопроводів у Львівській і Рівненській областях та поблизу Тернополя.

З Угорщиною - забезпечення розвитку протипаводкового захисту та створення інтегрованої системи прогнозування паводків; забезпечення розвитку туристичних шляхів, зокрема велосипедних та пішохідних; поліпшення якості

води; сталє використання природних ресурсів, зокрема управління водними ресурсами та ведення лісового господарства; охорона навколишнього природного середовища, в тому числі проведення оцінки ризиків та мінімізації негативних наслідків впливу виробничої діяльності на соляних рудниках у смт Солотвино Тячівського району Закарпатської області; забезпечення розвитку підприємництва; обмін досвідом з Угорською Стороною щодо енергоефективності та енергозбереження; співпраця між навчальними закладами; завершення реалізації проекту “Ефективний та безпечний кордон між Угорщиною та Україною”. Співпраця представництва Українського національного комітету Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) і Угорщини – це можливості поглиблення українсько-угорського торговельно-економічного співробітництва та посилення двосторонніх бізнес-контактів.

З Словаччиною – співробітництво стосується об’єднаних питань щодо країн головних постачальників газу, які наростили взаємний товарообіг до 1,5 млрд дол. на 2020 рік з нинішнього показника в майже 1,4 млрд дол. і зберігають свій статус країн – основних транзитерів газу до Європейського Союзу. Двосторонній товарообіг зі Словаччиною складає 18%. Словаччина входить до топ-20 торговельних партнерів України серед країн Євросоюзу. Щодо транзитного потенціалу двох країн, енергетичне питання посідає велику роль в ефективності співробітництва. Наприклад, Словаччина вже 4,5 роки забезпечує реверсні поставки газу в Україну, забезпечуючи при цьому і транспортну складову. Подальша співпраця стосується створенням мультимодальних логістичних центрів (парків) в Україні та Словаччині, що обумовлені активним розвитком залізничного руху за маршрутом Азія – Європа. Функціонування таких центрів – попередньо в українському Чопі та словацькому Кошіце – може стати двостороннім стратегічним проектом.

Не останнім напрямом взаємодії України і Словаччини є культурно-гуманітарні відносини між країнами, де надається сприяння діяльності громадських організацій українців в Словаччині в реалізації їхніх культурно-мистецьких проектів. Культурно-гуманітарним відносинам між Україною та

Словаччиною традиційно притаманна позитивна динаміка і добре налагоджена взаємодія. Виходячи з близькості культур, мов, історичного минулого обох країн, а також завдяки активній діяльності української національної меншини СР, ці відносини мають значний потенціал подальшого розвитку. Українська громада у тісній взаємодії з Словаччиною регулярно проводить різноманітні культурні та просвітницькі заходи, спрямовані на привернення уваги словацького суспільства до політичної ситуації в Україні, що також сприяє поглибленню політичних відносин [25, с.24].

Щоб оцінити із якою країною транскордонне співробітництво є найбільш вдалим, а яким країнам треба збільшувати налагодження взаємозв'язків, проаналізуємо статистичні дані по зовнішній торгівлі та залученню інвестицій з прилеглими країнами, які представлені у Таблиці 2.1 та 2.2.

Таблиця 2.1

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України і сусідніх країн
(тис.дол США)

	Експорт січень 2021 рік		Імпорт січень 2021 рік		Експорт 2020 рік		Імпорт 2020 рік		Експорт 2019 рік		Імпорт 2019 рік	
	Тис. дол.	у % до січня 2020	Тис. дол.	у % до січня 2020	Тис. дол.	у % до 2019	Тис. дол.	у % до 2019	Тис. дол.	у % до 2018	Тис. дол.	у % до 2018
Білорусь	81255,6	77,7	246137,2	101,1	1335335,3	86,2	2874437,5	76,6	1549840,8	118,8	3751922,9	99,1
Польща	295383,1	109,5	239467,1	87,4	3273145,4	99,3	4088751,1	99,5	3295846,6	101,2	4109083,2	112,8
Словаччина	42514,9	85,1	56871,1	119,8	446820,1	63,0	875468,9	134,3	709620,1	82,1	651805,4	123,9
Угорщина	102765,0	98,3	208800,5	206,8	1263811,8	80,9	1214378,7	97,1	1562809,4	94,9	1251100,5	99,3
Румунія	79922,0	86,7	51512,3	104,7	1080963,2	107,5	683840,9	105,9	1005591,3	107,8	645529,3	126,3
Росія	184219,3	98,3	357970,1	85,7	2706012,1	83,4	4542390,7	65,0	3242815,8	88,8	6985013,5	86,3

*складено автором за [6, с.24]

Отже, дослідивши показники географічної структури зовнішньої торгівлі країн з Україною за 2021 рік, можна сказати, що ефективна експортна діяльність найбільша з Польщею, далі – Російська Федерація і Білорусь. Щодо імпортової спрямованості то найбільші показники у Російської Федерації, далі – Білорусь і

Польща. Польща є стратегічним партнером України у торгівлі товарами і послугами та одним з головних торговельних партнерів у експорті товарів в ЄС. В середньому питома вага експорту України в Польщу складає 14,18%. З Російською Федерацією у нас ведеться гостра політична ситуація, і показники зовнішньої торгівлі помітно зменшилися, через відомі вже нам причини.

Таблиця 2.2

Обсяги надходження прямих інвестицій з країн-сусідів в економіку України
(млн.дол.США)

	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Білорусь	32,3	32,9	33,6	33,8
Польща	679,4	509,1	571,3	631,7
Словаччина	72,2	71,1	74,9	66,5
Угорщина	333,7	498,1	511,1	565,1
Румунія	20,2	19,3	20,1	24,8
Молдова	19,1	16,9	10,1	10,3
Росія	343,8	813,6	797,2	597,8

*складено автором за [6, с.25]

Проаналізувавши дані з таблиці, бачимо що залучення інвестицій з Польщею займає лідируючі позиції, далі – Угорщина і Російська Федерація. Так, як Польща є однією із країн -членів ЄС, то співпраця з Україною займає велику позицію, через вільну торгівлю, скасування мита на більшість товарів, зняття багатьох преференцій щодо економічної співпраці, налагоджену транспортну інфраструктуру та географічну близькість.

2.2. Дослідження діяльності асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати»

Сприяння поліпшенню взаємовідносин, встановленню ділових контактів і взаєморозумінню між країнами займається Український національний комітет Міжнародної торгової палати (ICC Ukraine). Український національний комітет

Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) – перший національний комітет на території країн СНД. Створений у 1998 році, і сьогодні об'єднує національні підприємства та компанії нерезиденти, які представляють великий та середній бізнес. МТП співпрацює з такими впливовими міжнародними організаціями, як: ООН, СОТ, Світовий банк, МВФ, ОЕСР [3, с.26]. Розглянемо основну діяльність ICC Ukraine на рис. 2.1.

Рисунок 2.1 Основна діяльність Українського національного комітету Міжнародної Торгової Палати [складено автором за 3, с.26]

Головні напрямки діяльності ICC Ukraine:

- ✓ Розробка глобальних стандартів ведення бізнесу: Incoterms, торгове фінансування, форс-мажор, міжнародні контракти (їх укладання та типові форми), міжнародний арбітраж;
- ✓ Вирішення комерційних спорів Міжнародним Арбітражним Судом у Парижі;
- ✓ Послуги із запобігання і протидії комерційним злочинам (ICC Commercial Crime Services);
- ✓ Проведення досліджень з міжнародного бізнесу;

- ✓ Проведення тренінгів-семінарів та конференцій, які стосуються усіх сфер діяльності ICC;
- ✓ Відстоювання інтересів міжнародного бізнесу при ООН, ЄБРР, Світовому Банку, СОТ та офіційного партнера саміту G20;
- ✓ Об'єднання торгово-промислових палат через Світову федерацію торгових палат (WCF);
- ✓ Сертифікація спеціалістів з торгового фінансування в Академії ICC;
- ✓ Співпраця з посольствами інших країн;
- ✓ Проведення бізнес-форумів, конгресів та інших заходів [3, с.27].

ICC Ukraine впевнено позиціонує себе як лідер серед усіх громадських об'єднань бізнесу, діяльність яких спрямована, перш за все, на практичну роботу, допомогу бізнесу, сприянню пошуку нових ринків збуту, залучення інвестицій, правове забезпечення, долучення до світових правил торгівлі, родоначальником яких є Міжнародна Торгова Палата [3, с.27].

Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine) підписав міжнародні угоди про зовнішньо-економічне співробітництво з країнами- сусідами, а саме: 12 листопада 2003 року – укладена угода про партнерство та співробітництво між Українським національним комітетом Міжнародної Торгової Палати і Російським національним комітетом Міжнародної Торгової Палати; 26 листопада 2012 року укладений Меморандум про домовленість в співробітництві з Економічною комісією Об'єднаних націй для Європи (ЄЕК), учасниками якої є Румунія, Польща, Словаччина, Угорщина; 13 травня 2016 року укладений меморандум про співробітництво з C.R.E.A.M. Europe Alliance , яка представляє собою організацію аналітичних центрів та навчальних закладів, яка сприяє реалізації проектів у всіх сферах інфраструктури та сприяє їм за допомогою ініціатив EuroPPP та MasterPPPlan, а також підходу до об'єднання проектів життєвого циклу. C.R.E.A.M. мережа підкреслює та сприяє активнішому залученню приватних галузей до державної інфраструктури у плануванні, фінансуванні, будівництві та функціонуванні для цілеспрямованого сталого регіонального розвитку; також діє протокол угоди з Міжнародною організацією

роботавців, яка займається інтересами роботодавців на високому міжнародному рівні в області соціально-трудових відношень, організація налічує 142 національні організації роботодавців з 136 країн по всьому світу [4, с.28].

В 2021 році UkraineInvest та РАІН об'єднали зусилля для надання інвестиційних послуг польським інвесторам в Україні та українським інвесторам у Польщі. Співпраця із РАІН сприятиме реалізації взаємних економічних та інвестиційних цілей і створить сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій в економіку України [14, с.28].

Рисунок 2.2 Проекти та сервіси ICC Ukraine щодо міжнародного співробітництва

[складено автором за 3, с.28]

Згідно з домовленостями, UkraineInvest продовжить надавати підтримку польським інвесторам у вирішенні питань, які виникають під час підготовки та реалізації інвестпроектів. Польща є одним із ключових торгових партнерів і входить до першої десятки інвесторів в Україну. Станом на грудень 2020 року загальний обсяг прямих інвестицій з Польщі в економіку України становив 837 млн доларів США, 45% з яких надійшли у промисловість. В Україні зареєстровано близько трьох тисяч компаній з польським капіталом [14, с.29].

Таблиця 2.3

Прямі іноземні інвестиції з прикордонних країн в Україну (млн.дол.США)

Країна	2019 р	2020 р	за два квартали 2021 р
Польща	210,3	125,5	87,1
Білорусь	19,0	17,7	23,2
Угорщина	190,6	85,1	48,7
Словаччина	46,0	22,7	29,2
Румунія	2,5	0,0	2,2
Молдова	-1,6	0,6	0,3
Росія	290,0	29,7	4,4

*складено автором за [16, с.29]

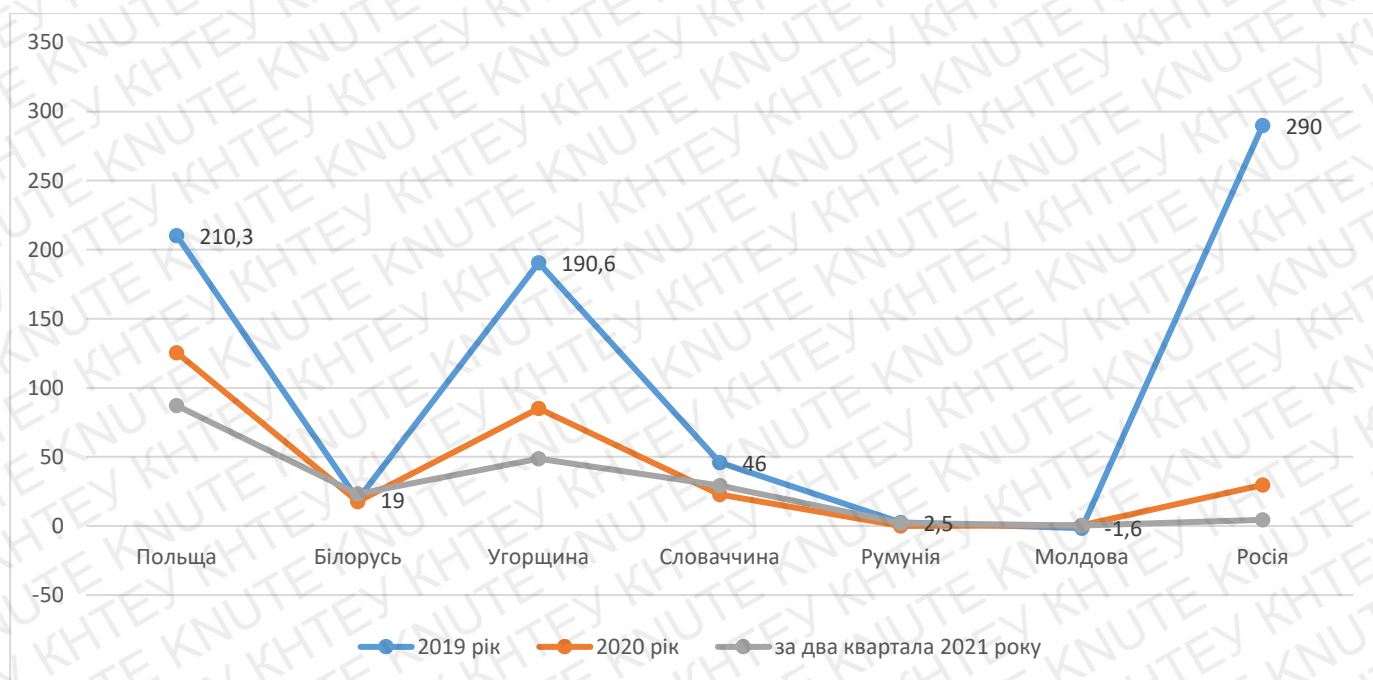

Рисунок 2.3 Прямі іноземні інвестиції з прикордонних країн в Україну
(млн.дол.США) [складено автором за 16, с.29]

За даними Таблиці 2.3 і Рисунок 2.3 можна зробити висновок, що з 2019 року зі всіма країнами помітне значне зниження показника прямих іноземних інвестицій в Україну, найбільше з такими країнами як Польща, Угорщина та Росія, з якими на початку були гарні показники, а потім починаючи з 2020 року стрімко впали. У відсотковому відношенні ці показники знизилися з Польщею на 1,2% , з Угорщиною на 1,4%, з Росією на 2,8%. Причинами можуть слугувати політична нестабільність, незацікавленість в перспективах, різні національні інтереси та різна культура, глобальна економічна криза/пандемія Covid-19 та неоколоніалізм польсько-українських відносин та інше.

Розглядаючи в цілому перспективні проекти в транскордонному співробітництві, можна виділити такий новий напрямок, як екологічний, тенденцією якого є кліматичні зміни у світі та екологічні катастрофи, забруднення повітря і води та інше.

ЄОТС ТИСА є бенефіціаром 2-х міжнародних проектів у рамках операційної Програми прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна 2014-2021» (HUSKROUA – ENI). Її пріоритети повністю співзвучні з проблемами, що мають місце в усіх галузях економіки Закарпатської області, розв’язання екологічних проблем. Найважливішою проблемою є проблема утилізації твердих побутових відходів, наявність якої є вкрай негативним фактором з точки зору забезпечення належного санітарного стану прикордонних територій України та суміжних країн [15, с.31].

Перший проект «ZeroWaste: Нуль відходів: теорія для всіх, практика для кожного у транскордонному регіоні», загальна вартість цього проекту– 5,5 млн. євро. Проект передбачає будівництво біогазового заводу в м. Кішварда та полігону твердих побутових відходів і сміттєсортувального заводу в с. Яноші Берегівського району Закарпатської області. За підтримки Міністерства зовнішньої економіки і закордонних справ Угорщини у 2019 році була розроблена Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року. Головні цілі і завдання проекту передбачають створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на регіональному

рівні, зменшення обсягів утворення відходів і збільшення обсягу їх переробки та повторного використання, що відповідає вимогам Європейського Союзу та національного законодавства України та Угорщини [15, с.31].

Наступним проектом виступає «Оцінка навколишнього середовища для відновлення/омолодження природних ресурсів в смт. Солотвино з метою запобігання подальшому забрудненню Басейну Верхньої Тиси шляхом підготовки комплексної системи моніторингу. Загальна вартість проекту – 1,2 млн. євро. Проект реалізується на виконання Доповіді Консультативної місії ЄС з оцінки ризиків ситуації на території шахт ДП «Солотвинський солерудник», що підготовлена в результаті її спеціального візиту до Закарпатської області у вересні 2017 р. [15, с.31].

Крім того, проект передбачає використання робототехнічного обладнання, що буде опускатися у шахти з метою збору та оцінки недоступної для фахівців інформації стосовно наявних небезпечних техногенно-геологічних процесів. Присутній ризик цих процесів створення екологічної катастрофи у відношенні самого населеного пункту та загрожують потраплянням вод із цієї території до річки Тиса, спричиняючи при цьому негативні екологічні наслідки не лише для України та Угорщини, а й для всієї Європи [15, с.31].

У лютому 2020 року ЄОТС ТИСА розроблено проект «ClimateGuard - планування транскордонної системи протиградового захисту у прикордонних регіонах Угорщини, Румунії та України». Головними цілями проекту стали активізація ТКС між зацікавленими установами та метеослужбами Угорщини, Румунії та України в питаннях спільного реагування на загрози екстремальних погодних умов (град); розробка ефективної системи протиградового захисту в Закарпатській області, узгодженої з діючими системами такого захисту в Угорщині та Румунії; розробка системи раннього виявлення загроз, пов'язаних із екстремальними погодними умовами у Закарпатській області [15, с.31].

Польща є стратегічно важливим напрямом для України, та посідає у 2021 році 2-місце за обсягами двосторонньої торгівлі товарами серед торговельних партнерів України. Розглянемо, які пріоритетні напрямки визначено для розвитку

співробітництва та чи є вигідною і безпечною співпраця у зовнішньоторгівельній сфері.

Досвід польських компаній у використанні можливостей EEN, є також перспективним для України, тому була підписана угода про співробітництво між польською та українською компанією [18, с.32].

Перелік можливостей EEN, в яких спеціалізується Україна:

- виготовлення, встановлення та обслуговування світлодіодних екранів LED та вивісок, стрічок, а також інших світлодіодних продуктів. Основна продукція компанії - це як окремі компоненти, так і готові вироби під ключ: бігові стрічки (однотонні, повнокольорові), відеодисплеї, зовнішні та внутрішні екрани, ліхтарі, білборди для стадіонів, нестандартні проекти та багато іншого [18, с.32];

- виробництво, переробка та застосування з добрива сапропелі. Сапропелеві добрива – це екологічно чисті органічні добрива, які мають комплекс макро та мікроелементів, особливо гумінових, біологічно активних компонентів, які забезпечують збільшення врожаю сільськогосподарських культур, поліпшення якості виробництва та активізації росту, розвитку декоративних рослин [18, с.32].

Об'єктом ділової угоди є довгострокова співпраця щодо регулярних поставок світлодіодних екранів LED виробництва української компанії до польської компанії. EEN надав польській компанії підтримку, котра в основному була пов'язана з їх участю у місії компанії в Грузії у 2018 році (презентація пропозиції компанії та підтримка пошуку потенційних партнерів) та підтримка в перевірці української компанії, підтримка в переговорах та переклад документів [18, с.32].

Україні потрібно розширити свій товарний асортимент, підвищити конкурентоспроможність та збільшити обороти та зайнятість компанії. Українська компанія має великі перспективи щодо співпраці в Польщі, збільшення обороту та зайнятості компанії [18, с.32].

Таблиця 2.4

Показники безпеки зовнішньої торгівлі товарами/послугами України та Польщі

Показники	2017	2018	2019	2020	за два квартали 2021
Торгівля товарами					
Коефіцієнт покриття експортом імпорту, %	67,0	72,0	62,0	86,0	85,0
Експортна залежність, %	1,70	1,45	1,39	1,97	2,18
Імпортна залежність, %	2,27	2,28	2,38	2,55	2,95
Зовнішньоторговельна квота, %	1,82	1,73	1,81	2,13	2,37
Частка експорту у ЗТО, %	46,74	41,93	44,87	46,27	45,96
Торгівля послугами					
Питома вага експорту, %	3,75	3,74	5,19	5,08	6,21
Питома вага імпорту, %	4,23	4,83	3,97	4,71	3,59
Коефіцієнт покриття експортом	94,15	80,66	129,99	136,67	83,54
Експортна залежність, %	0,08	0,08	0,12	1,51	0,20
Імпортна залежність, %	1,02	0,11	0,09	0,12	0,27
Зовнішньоторговельна квота, %	0,08	0,08	0,10	1,31	0,22
Частка експорту у ЗТО, %	48,49	44,64	56,52	57,74	45,51

*розраховано автором за [5, с.33]

Аналіз розрахованих показників показав переважну їх відповідність нормативним значенням. Незважаючи на це, коефіцієнт покриття експортом імпорту до 2019 р. залишався за межами норми - у межах критичного рівня та навіть у глибоко критичному рівні. Причиною критичного рівня цього показника покриття була недостатня частка експорту у зовнішньоторговельному обігу, тобто Україна була змушена фінансувати свій імпорт за рахунок інших внутрішніх джерел. У 2020 та 2021 рр. - коефіцієнт покриття на прийнятному рівні, що пояснюється вільною зоною торгівлі та активною діяльністю України в умовах асоціації України до ЄС.

Аналогічною була тенденція за часткою експорту у зовнішньоторговельному обороті: до 2017-2018 рр. він не відповідав нормативу, а в 2019-2021 рр. він збільшився та є на прийнятному рівні. Щодо інших коефіцієнтів, то вони у межах

норми. Частка експорту послуг в Польщу складає в середньому 4,79%, а частка імпорту послуг з Польщі - в середньому 4,27%. Починаючи з 2018 р. спостерігається перевищення частки експорту до Польщі над часткою імпорту послуг із Польщі. Зовнішньоторговельне сальдо послугами з 2018-2019 рр. стає позитивним. Коефіцієнт покриття експортом протягом 2017-2021 рр. є у межах прийнятного рівня.

Висновки до розділу 2

Можна зробити висновок, що з 2019 року зі всіма країнами помітне значне зниження показника прямих іноземних інвестицій в Україну, найбільше з такими країнами як Польща, Угорщина та Росія, з якими на початку були гарні показники, а потім починаючи з 2020 року стрімко впали. Хоча саме ці країни є найбільшими інвесторами України з країн-сусідів. Причинами можуть слугувати політична нестабільність, незацікавленість в перспективах, різні національні інтереси та різна культура, глобальна економічна криза/пандемія Covid-19 та неоколоніалізм польсько-українських відносин та інше.

Також залишається направлений європейський вектор розвитку, з яким і ведеться найбільша взаємодія і міжнародний економічний розвиток. Польща є стратегічно важливим напрямом для України, та посідає у 2021 році 2-місце за обсягами двосторонньої торгівлі товарами серед торгівельних партнерів України. Отже, результати проведеного аналізу дають змогу констатувати, що між Україною та Польщею - стратегічним партнером України у торгівлі товарами та послугами спостерігається двостороння позитивна динаміка: з одного боку, більшість показників показують значення у межах норми, а з іншого – є певні загрози. Головними ризиками у зовнішній торгівлі України та Польщі є нераціональна структура товарообмінних операцій: значна питома вага товарів у сировинній групі в експорті України та значна питома вага енергетичної групи в імпорті до України; рінобічність в культурі та інтересах; різний рівень розвитку та прагнення; політична нестабільність України та слабе правове законодавство нашої держави.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗА СПРИЯННЯ АСОЦІАЦІЇ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВОЇ ПАЛАТИ»

3.1. Рекомендації асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати» щодо сприяння розвитку транскордонного співробітництва

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні створює передумови для посилення спроможності та ініціативності місцевих громад, розширює можливості активізації їх розвитку завдяки ефективному використанню потенціалу ТКС як драйвера розвитку прикордонних регіонів. Це зумовлює подолання проблем низьких активності та конкурентоспроможності, а також діяльності ТГ прикордонних регіонів у сфері ТКС (низький рівень співробітництва з місцевими підприємцями) [17, с.35].

Згадані проблеми розглядаються як передумови для активізації консолідованих дій (влада, бізнес, громадянське суспільство, наукове та експертне середовище) на «слабких» ділянках ТКС. Для вирішення вище зазначених проблем та застосування комплексного підходу до використання переваг транскордонного співробітництва в контексті розширених повноважень місцевого самоврядування та нової територіальної організації влади рекомендується таке [17, с.35]:

У довгостроковій перспективі рекомендується діяти так:

1. організовувати інформаційні тури для партнерів з прилеглих регіонів країн Європи та українців з-за кордону (мігрантів, їхніх родин, а також представників діаспори) з метою промоції потенціалу, налагодження партнерських відносин та залучення переказів, інвестицій для розвитку малого та середнього бізнесу;

2. запровадити щорічні заходи під назвою «Тиждень макрорегіональних стратегій ЄС в Україні», де взаємодіяти з країнами ЄС, міжнародними та

партнерськими організаціями Європи з метою обміну практичним досвідом ТКС, вдосконалення комунікації, генерації ідей щодо нових партнерств;

3. узгодити та внести в установленому порядку пропозиції щодо змін до Закону України «Про транскордонне співробітництво» в частині визначення нових організаційних форм ТКС, що розширить коло його учасників (зокрема університетами, науково-дослідними установами;

4. розробити та запровадити в установленому порядку залучення наукових установ, університетів, регіональних офісів міжнародних програм, організацій громадянського суспільства, бізнесу до процесу розробки та реалізації регіональних, місцевих стратегій і програм розвитку;

5. запровадити механізм збору і обробки статистичних даних, формувати за їх результатами відповідну базу даних, придатну як для моніторингу процесів ТКС в Україні, визначення тенденцій та формування коротко- та багатотермінових прогнозів, так і для оприлюднення результатів ТКС – впливу на соціальну та економічну сфери України, демонстрації основних досягнень на загальнонаціональному рівні;

6. запропонувати зміни до Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» з метою врахування пріоритетів програм ТКС, можливостей створення нових об'єднань єврорегіонального співробітництва, встановлення симетричних партнерств між українськими громадами та відповідними суб'єктами прикордонних регіонів країн-сусідів України [17, с.36].

Заходи, які рекомендовані на регіональному та локальному рівнях у короткостроковій перспективі:

1. утворити робочі групи з питань транскордонного співробітництва при облдержадміністраціях прикордонних регіонів. Основними функціями визначити: забезпечення інформування та консультативного супроводу територіальних громад у рамках транскордонного співробітництва (у спосіб підготовки та проведення циклу публічних комунікативних заходів із залученням відповідних експертів, проведення консультативно-навчальних турів до територіальних громад, постійна

комунікація тощо); координація участі територіальних громад у програмах транскордонних проектів, конкурсах, грантів; підготовка презентацій успішних прикладів і «кейсів» транскордонного співробітництва та сприяння їх висвітленню у місцевих ЗМІ, соціальних мережах, а також на сайтах органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

2. доручити робочим групам розробити проекти перспективних планів на прикордонних територіях України і країн ЄС;

3. поставити перед робочими групами завдання розробити плани розвитку транскордонного співробітництва (після завершення розробки планів подати їх на розгляд обласних рад), що мають містити цілі (та алгоритм їх досягнення) щодо активної кооперації між місцевими громадами та відповідними суб'єктами сусідніх держав – членів ЄС;

4. започаткувати організацію щорічних закордонних презентаційних заходів (в умовах стабільної епідеміологічної ситуації і відсутності карантинних обмежень), на яких повинні бути висвітлені найбільш перспективні галузі регіональних економік прикордонних областей, їх ресурсний та людський потенціал [17, с.37].

Такі кроки створили б умови для підвищення рівня інвестиційної привабливості регіонів, заохочення підтримки стартапів, інноваційних проектів, наукових досліджень, сприяння доведенню їх результатів до рівня, придатного для комерціалізації [17, с.37].

У довгостроковій перспективі рекомендується провести цикл нарад із керівництвом регіональних університетів та науково-дослідних установ щодо створення Консорціуму університетів та науково-дослідних установ як форми співробітництва між університетами, науково-дослідними установами (як України, так і країн ЄС), які локалізовані на території однієї або двох областей у межах освітньої мобільності, наукового туризму, комерціалізації науки, розроблення та впровадження наукових розробок та інновацій, міжкультурної взаємодії, які не суперечать законодавству та ратифікованим міжнародним договорам України та країни-учасниці (країн-учасниць) консорціуму [17, с.37].

Серед потенційних напрямів співробітництва доречно виокремити наступні:

- сприяння освітній мобільності, науковому туризму, міжкультурній взаємодії;
- акумуляція фінансових ресурсів та кадрового потенціалу для створення та розвитку спеціалізованих форм взаємодії «наука–освіта–бізнес» – наукових парків та бізнес-інкубаторів, центрів підприємництва та стартап-центрів при університетах;
- проведення спільних досліджень, доведення їх результатів та наукових розробок до рівня, придатного для комерціалізації;
- створення міжуніверситетських фондів (кошти яких можуть формуватися за рахунок міжнародної технічної допомоги та внесків приватних донорів) для фінансування необхідної інфраструктури (лабораторій, приміщень та обладнання), для функціонування спеціалізованих форм взаємодії «наука – освіта – бізнес» та для проведення досліджень, доведення їх результатів та наукових розробок до рівня, придатного для комерціалізації;
- узгодження спільних навчальних курсів, програм включно із застосуванням необхідного програмного забезпечення для інтернет-телефонії, live-трансляцій на базі відеохостингів (YouTube) та соціальних мереж (Facebook), підготовка курсів відео-лекцій для відповідних платформ та веб-сервісів («Prometeus», «Google», Classroom») [17, с.38].

Перспективні напрямки на довгострокову перспективу:

1. розглянути можливість створення краудфандингових платформ для акумуляції фінансових ресурсів у рамках забезпечення достатнього рівня фінансування проєктів та ініціатив ТКС;
2. організувати обговорення можливостей здійснення презентаційних поїздок за кордон на території, які є партнерами України в рамках єврорегіонів, що передбачатиме залучення представників регіональних підприємств, малих та середніх крафтових господарств, університетів. Забезпечити відповідну промоційну підтримку в рамках таких презентаційних заходів – підготовку

необхідних для презентації аудіовізуальних матеріалів, координацію розробки дизайну та виготовлення рекламної продукції [17, с.39].

3.2. Оцінка результатів запропонованих заходів

Державна програма розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки – це стратегічний документ, який визначає вектор розвитку транскордонного співробітництва на найближчі роки. Це сигнал для наших сусідів та партнерів, що наші дії системні та ефективні. Адже зміцнення добросусідських відносин та поглиблення транскордонного співробітництва є актуальним для України, особливо в умовах поточних викликів і зовнішніх загроз та з урахуванням європейського руху нашої держави. Програма окреслює цілі та пріоритети, містить конкретні шляхи і способи розв'язання проблем, план заходів, джерела фінансування визначає відповідальних виконавців цих заходів [19, с.39].

Її реалізація має продовжити формувати позитивний міжнародний імідж нашої країни, вирішити проблеми диспропорції у соціально-економічному розвитку регіонів України, підвищити рівень зайнятості населення регіонів України, сприяти приросту експорту та імпорту товарів та послуг, покращити екологію, сприяти залученню фінансування для реалізації транскордонних проєктів та створенню нових органів транскордонного співробітництва [19, с.39].

У документі визначено пріоритетні напрями розвитку транскордонного співробітництва на період до 2027 року, серед яких:

- реалізація в Україні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми;
- реалізація проєктів (програм), що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, а також програм прикордонного співробітництва у рамках Європейського територіального співробітництва на 2021-2027 рр. в рамках фінансового інструменту «Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво» (NDICI);
- розвиток прикордонної інфраструктури гірських територій Карпат;

- розвиток інституційної спроможності суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва (органів місцевого самоврядування та їх асоціацій, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, європейських об'єднань територіального співробітництва та інших форм транскордонного співробітництва). Також передбачається проведення конкурсного відбору проєктів транскордонного співробітництва, яким може надаватися державна фінансова підтримка [19, с.40].

Найсерйознішим викликом та перепорою для транскордонного співробітництва України на її східному та південному державному кордоні є збройна агресія Російської Федерації проти України та спроба анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, що унеможливило реалізацію транскордонного співробітництва України з цією державою. Російською Федерацією окуповано 17 тис. кв. кілометрів Донецької і Луганської областей, разом з територією Автономної Республіки Крим - 43,7 тис. кв. кілометрів, або 7,2 відсотка території України, на якій проживало близько 13 відсотків населення України (2 млн. осіб в Автономній Республіці Крим та м. Севастополь і близько 4 млн. осіб на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей) та формувалося 13,7 відсотка валового внутрішнього продукту (у 2013 році) [20, с.40].

Залишаються неконтрольованими 409,7 кілометра українсько-російського кордону. Україна зазнала фінансово-економічних втрат, зокрема 27 відсотків промислового потенціалу Донбасу незаконно переміщено до Російської Федерації, у тому числі обладнання 33 місцевих промислових підприємств прикордонних регіонів. Сума збитків, заподіяна Україні тимчасовою окупацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя з боку Російської Федерації, становила 1080000000 тис. гривень. У 2014-2018 роках від'ємний внесок Луганської та Донецької областей у зростання валового внутрішнього продукту країни становив 30,8 і 85,4 відсотка відповідно. При цьому дедалі більш актуальними стають питання активізації міжрегіонального співробітництва східних регіонів України з регіонами держав - членів Європейського Союзу [20, с.40].

Транскордонне співробітництво повинно також забезпечити ефективність спільних дій сторін для пом'якшення зміни клімату та адаптації до негативних наслідків зміни клімату [20, с.41].

Досягнення мети цієї програми забезпечується шляхом виконання завдань за такими пріоритетними напрямками:

- реалізація в Україні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми;

- реалізація проектів (програм), що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, а також програм прикордонного співробітництва у рамках Європейського територіального співробітництва на 2021-2027 роки (далі - програми прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки) в рамках фінансового інструменту “Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво” (NDICI);

- забезпечення розвитку прикордонної інфраструктури гірських територій Карпат;

- забезпечення розвитку інституційної спроможності суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва (в тому числі асоціацій органів місцевого самоврядування, агенцій регіонального розвитку, громадських організацій, європейських об'єднань територіального співробітництва та інших форм транскордонного співробітництва) [20, с.41].

Завдання щодо виконання Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки:

1. Завдання, спрямовані на активізацію транскордонного співробітництва:

- 1) забезпечення розбудови інфраструктури державного кордону з державами - членами Європейського Союзу (модернізація існуючих, відкриття нових пунктів пропуску через державний кордон) та створення умов для підвищення рівня безпеки державного кордону;

- 2) забезпечення підтримки конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та активізація співпраці з підприємствами держав - членів Європейського Союзу;

3) запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;

4) забезпечення співпраці вітчизняних та іноземних закладів охорони здоров'я щодо підвищення якості та доступності надання медичних послуг, безпечного поводження з медичними та фармацевтичними відходами;

5) сприяння охороні навколишнього природного середовища, забезпеченню екологічної безпеки, раціональному використанню природних ресурсів, ефективному управлінню екологічними ризиками, пом'якшенню наслідків та адаптації до зміни клімату;

6) створення сприятливих умов для розвитку екологічного підприємництва, зокрема у сфері відновлюваної енергетики та високотехнологічного перероблення відходів;

7) забезпечення поглиблення транскордонного співробітництва в галузі освіти, культури, туризму та курортів, сприяти пріоритетному розвитку екологічного (зеленого) туризму;

8) забезпечення поглиблення транскордонного співробітництва в частині координації заходів з управління, збереження та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, водно-болотних угідь міжнародного значення, територій Смарагдової мережі, об'єкта всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО, біосферних резерватів;

9) активізація співробітництва у сфері екологічного оздоровлення басейнів транскордонних річок [20, с.42].

2. Завдання за напрямом реалізації в Україні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми:

1) забезпечення активізації участі України у Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайській транснаціональній програмі та координації узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади;

2) забезпечення інформаційної та консультативної підтримки суб'єктів транскордонного співробітництва у розробленні проектів у рамках Дунайської транснаціональної програми;

3) виконання роботи з реалізації Україною функції з головування у Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону у період з листопада 2021 р. по листопад 2022 р.;

4) залучення коштів міжнародної технічної допомоги для реалізації проектів транскордонного співробітництва в рамках Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону;

5) забезпечення виконання Україною разом з іншими країнами Плану дій з реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та цілей Дунайської транснаціональної програми [20, с.43].

3. Завдання за напрямом реалізації проектів (програм), що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, а також програм прикордонного співробітництва у рамках Європейського територіального співробітництва на 2021-2027 роки в рамках фінансового інструменту “Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво” (NDICI):

1) забезпечення координації дій центральних і місцевих органів виконавчої влади для представлення узгодженої позиції Української Сторони в рамках участі у заходах за програмами Interreg NEXT;

2) забезпечення створення та функціонування національної системи управління та контролю за виконанням програм Interreg NEXT;

3) забезпечення розроблення та затвердження регіональних програм для сприяння реалізації на територіях прикордонних областей програм Interreg NEXT, в яких передбачені заходи для співфінансування пріоритетних проектів у рамках цих програм;

4) забезпечення проведення діалогу з Європейською Комісією щодо підготовки нових програм територіального співробітництва з Республікою Молдова, Республікою Білорусь;

5) забезпечення у співпраці з державами-партнерами та Європейською Комісією підготовки та виконання програм прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки з урахуванням інтересів Української Сторони;

6) забезпечення реалізації проектів (програм), що пройшли відбір, відповідно до правил та процедур програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства, програм прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки та інших програм міжнародної технічної допомоги згідно з укладеними міжнародними договорами України;

7) створення умов для участі у програмах прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки на засадах рівноправного партнерства прикордонних регіонів України, які мають спільний державний кордон з державами-партнерами, а також прилеглих до них територій інших регіонів України;

8) проведення роботи із збільшення обсягів допомоги Європейського Союзу для подальшого розвитку територіального співробітництва з державами-сусідами [20, с.44].

4. Завдання за напрямом розвитку гірських прикордонних територій Карпат:

1) забезпечення участі України в роботі Карпатської виконавчої ради та заходах, спрямованих на схвалення нової макрорегіональної Стратегії Європейського Союзу для Карпатського регіону;

2) забезпечення імплементації в Україні протоколів до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, участі України в робочих групах та у Конференціях Сторін зазначеної Конвенції;

3) забезпечення розбудови дорожньої та прикордонної інфраструктури, будівництва під'їзних шляхів до пунктів пропуску через державний кордон, розташованих у межах гірських прикордонних територій Карпат;

4) підвищення рівня інформаційної доступності гірських прикордонних територій Карпат;

5) посилення економічної співпраці в гірських регіонах шляхом розвитку макрорегіональних інноваційних екосистем;

6) забезпечення популяризації потенціалу Карпатського регіону;

7) забезпечення безперешкодної мобільності населення, товарів та послуг у межах гірських прикордонних територій Карпат;

8) підвищення якості надання митних послуг у пунктах пропуску через державний кордон, розташованих у межах гірських прикордонних територій Карпат;

9) створення умов для збалансованого використання природних лікувальних та рекреаційних ресурсів гірських прикордонних територій Карпат;

10) поглиблення співробітництва у сфері збереження пралісів і давніх лісів Карпатського регіону та боротьби з екологічними злочинами [20, с.45].

5. Завдання за напрямом сприяння розвитку інституційної спроможності суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва:

1) забезпечення розвитку недержавних інституцій, що проводять діяльність у сфері транскордонного співробітництва; створення та функціонування об'єднань єврорегіонального співробітництва, а також інших організаційних форм транскордонного співробітництва в частині підвищення їх інституційної спроможності шляхом надання організаційної, методологічної та інформаційно-аналітичної підтримки;

2) створення належних умов для організації підвищення кваліфікації з питань транскордонного співробітництва представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, недержавних інституцій;

3) активізація співробітництва в рамках діяльності міжурядових комісій з питань міжрегіонального, прикордонного та транскордонного співробітництва;

4) забезпечення розвитку транскордонного співробітництва України з країнами Чорноморського регіону, зокрема шляхом утворення міжурядових рад, комісій, робочих груп з питань міжрегіонального, прикордонного та транскордонного співробітництва з Турецькою Республікою, Республікою Болгарія, Грузією;

5) започаткування та поглиблення діалогу з Європейським Союзом щодо залучення України до формування та реалізації політик у рамках ініціативи Європейської Комісії "Європейський зелений курс";

6) посилення спроможності агенцій регіонального розвитку [20, с.45].

Щоб більш точно оцінити показники результативності запропонованих заходів, у табл. 3.1 розглядається моніторинг реалізації цих заходів, використовуючи державну програму розвитку.

Таблиця 3.1

Проектні показники реалізації Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки

Показник	Одиниця виміру показника	Значення показника в базовому році	Проміжне та цільове значення показника у 2022 і 2027 рр	Джерело даних
1.Рівень безробіття населення у прикордонних регіонах України	відсотків	9,2 (2019 рік)	6 % у 2022 році з подальшою тенденцією до зниження показника на 0,2% щороку	Держстат
2.Обсяг експорту та імпорту товарів та послуг прикордонних регіонів України	млн.дол.США	Обсяг експорту 26329,9203 (2019 рік) Обсяг імпорту 22952,6013	Збільшення показника на 5% щороку	-
3.Кількість робочих місць у традиційних та перспективних видах діяльності в прикордонних регіонах України	одиниць		1500 створених робочих місць у 2022 році з подальшою тенденцією до зростання показника	-
4. Кількість нових суб'єктів господарювання	-	1941701	Близько 600 нових підприємств у 2022 році з подальшою тенденцією до зростання показника	-
5. Індекс логістичної ефективності України (LPI Світового банку)	місце в рейтингу	66 (2018 рік)	Місце України в топ-5 світового рейтингу	Світовий Банк

Продовження Табл. 3.1

6. Питома вага площі території та об'єктів природно-заповідного фонду у загальній території прикордонних регіонів України	відсотків	6,8 (2019 рік)	7,01% у 2022 році з подальшою тенденцією до зростання показника на 0,07% щороку	Держстат
7. Лісистість території прикордонних регіонів України	-	20,72	20,92% у 2022 році з подальшою тенденцією до зростання показника на 0,05% щороку	Держлісагенство
8. Протяжність збудованих, реконструйованих доріг	кілометрів		Близько 1531 км доріг до 2022 року з тенденцією до зростання показника	Мінінфраструктури
9. Кількість утворених об'єднань єврорегіонального співробітництва	одиниць		Не менше 3 об'єднань до 2022 року з подальшою тенденцією до зростання показника	Мінрегіон
10. Кількість утворених міждержавних рад, комісій, робочих груп з питань транскорд. співроб.	одиниць		Не менше 2 міждержавних рад, комісій, робочих груп у 2022 році з подальшою тенденцією до зростання показника	Мінрегіон

*складено автором за [20,46-47]

Отже, за даними показників у таблиці, прогнози в позитивному ключі мають аж надто нереальні амбіції, тобто є дещо завишеними і нереальними. Наприклад, індекс логістичної ефективності України та рівень безробіття населення. Всі інші показники і їх прогноз є достатньо реальними, але для їх успіху потрібна достатньо кропітка робота і втілення всіх запланованих заходів.

Висновок до розділу 3

Найсерйознішим викликом та перепорою для транскордонного співробітництва України на її східному та південному державному кордоні є збройна агресія Російської Федерації проти України та спроба анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, що унеможливило реалізацію транскордонного співробітництва України з цією державою. Незважаючи на це, для України є можливість вийти з цієї критичної ситуації, завдяки чіткій програмі, стратегічному плануванню, взаємовигідному співробітництву та вірі в неможливе на перший погляд. Україна тільки вийшла на боротьбу за свою позицію у світі, але є всі шанси що вийдемо у цій ситуації – переможцями.

Очікувані результати, які хочеться побачити після успішної реалізації:

- забезпеченню розвитку прикордонної інфраструктури, зокрема транспортної, відповідно до стандартів Європейського Союзу, удосконаленню функціонування пунктів пропуску через державний кордон;
- зниженню рівня безробіття населення у прикордонних регіонах України;
- створенню нових робочих місць у традиційних та перспективних видах діяльності в прикордонних регіонах України;
- забезпеченню розвитку малого та середнього підприємництва в прикордонних регіонах України;
- збільшенню обсягу експорту та імпорту товарів та послуг прикордонних регіонів України;
- збільшенню площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду прикордонних регіонів і забезпеченню координації заходів з управління транскордонними природоохоронними територіями;
- збільшенню лісистості території прикордонних регіонів України;
- створенню міждержавних рад, комісій, робочих груп з питань транскордонного співробітництва, зокрема з країнами Чорноморського регіону;
- за напрямом сприяння реалізації в Україні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми [20, с.48].

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Транскордонне співробітництво з країнами-сусідами (Білорусь, Польща, Молдова, Словаччина, Угорщина, Румунія) є одним з найпріоритетніших ланок взаємодії та спільного координування інтересів, через більш вигідне становище у транспортній галузі (скорочення митних проблем, скорочення часу на перевезення, розширення бізнесу) та продуктивніші зовнішньо-економічні взаємозв'язки у міжнародному бізнесі. Поки що, співробітництво з країнами-сусідами є не достатньо налагодженим, через неналежний бізнес-клімат України, військову ситуацію на Сході, політичну нестабільність та неправомірне судове забезпечення.

Таким чином, розвиток та пріоритизація транскордонного співробітництва в Україні призведе до низки позитивних наслідків, а саме: поліпшення бізнес-клімату та створення сприятливих умов для надходження інвестицій в економіку прикордонних регіонів України; збільшення обсягів товарообігу, забезпечення розвитку малого та середнього підприємництва; створення та забезпечення функціонування транскордонних економічних кластерів, індустріальних парків; удосконалення та розбудову інфраструктури загального користування тощо.

Кілька основних проблем, які стримують співробітництво з Україною: культурні відмінності, витрати компанії, конкуренція в приймаючій країні, державний контроль, націоналізація, війни і тероризм, недалекоглядність керівництва компанії, наявність внутрішніх національних перешкод, використання дешевої робочої сили, екологічна безпека, політична та економічна ситуація та їх нестабільність, зміни валютних курсів іноземних валют та валютні спекуляції, недостатня захищеність інтелектуальної власності в деяких країнах, специфіка податкового законодавства.

Рекомендації:

□ Громадянське суспільство (асоціації, профспілки, ділові кола, університети, ЗМІ, професійні організації, представники місцевого самоврядування) і зацікавлена громадськість мають бути регулярно поінформовані про діяльність органів державної влади і державного управління в процесі

європейської та євроатлантичної інтеграції, а також в рамках підготовки переговорних платформ, особливо в тих частинах, де інтерес громадян є дуже важливим.

□ Необхідно встановити співпрацю між державними установами і громадянським суспільством на усіх рівнях в процесі європейської та євроатлантичної інтеграції.

□ Усі постанови і рішення, які готують державу (не лише її адміністративні органи) для ефективного переговорного процесу з ЄС та НАТО, мають вказувати на зобов'язання залучення представників організацій громадянського суспільства до цього процесу, не залишаючи жодної можливості цього не робити. Дані представники мають увійти до експертних груп в рамках переговорного процесу на всіх його етапах.

□ Особливою є потреба своєчасного і значущого залучення представників академічного співтовариства, професійних асоціацій, а також представників регіонального і місцевого рівнів в цьому процесі.

□ Необхідним є подальше консультування з громадянським суспільством в транспарентний спосіб для того, щоб визначити критерії і методи відбору представників усіх вищезгаданих організацій в процесі переговорів. Ці критерії треба визначити в документі, обов'язковому до виконання.

□ Важливо забезпечити своєчасний і належний підхід доступ громадськості до переговорних платформ за допомогою їх публікацій та викладення на офіційних веб-порталах, оскільки громадськість також потребує інформації про усі можливі і наступні зміни.

□ В рамках зміцнення можливостей організацій громадянського суспільства, розвиток яких є одним з важливих еталонних тестів в процесі європейської та євроатлантичної інтеграції, уряд має забезпечити умови для їх життєздатної і незалежної дії. Конкретні пропозиції можуть, серед інших шляхів, складатися з аналізу податкових і фінансових перешкод в їх функціонуванні і з визначення адекватні податкових переваг, чітких умов і обов'язкової прозорості бюджетного фінансування організацій громадянського суспільства.

□ Уряд має забезпечувати інституціональні рамки для обов'язкового здійснення процесу регулярних консультацій між усіма рівнями влади і організаціями громадянського суспільства у виробленні стратегічного курсу, створенні державної політики, законів та інших регуляторних актів.

□ Організації громадянського суспільства мають формувати власні мережі, проводити аргументовану політику, спостерігати за змінами для того, щоб поліпшити зміст переговорних платформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Верховна Рада України «Закон України про транскордонне співробітництво», 2018 рік. - Режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
2. Офіційний сайт ICC Ukraine «Статут», 2020 рік. - Режим доступу - <http://iccua.org/statut/>
3. Офіційний сайт ICC Ukraine «Міжнародні новини». - Режим доступу - <http://iccua.org/category/iccintnews/>
4. Електронний журнал «Ефективна економіка» - «Транскордонне співробітництво в Україні: значення та пріоритетні напрямки розвитку», 2017 рік [Електронний ресурс]. -
Режим доступу - <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5736>
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу - <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Todd Nataley, Christian Leuprecht «Determinants of Cross-Border Cooperation» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08865655.2018.1482776>
7. Давидюк Л.П., Кліщук Ю.О. «ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ DEVELOPMENT TRENDS OF INTERNATIONAL BUSINESS IN UKRAINE», 2019 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/7.pdf
8. Укрінформ «Forbes: Україна піднялася в рейтингу кращих країн для ведення бізнесу», 2021 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2606296-forbes-ukraina-pidnalasa-v-rejtingu-krasih-krain-dla-vedenna-biznesu.html>
9. Forbes «Best Countries for Business», 2018 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.forbes.com/best-countries-forbusiness/list/#tab:overall_header:gdpGrowth
10. Офіційне інтернет-представництво Президента України «Андрій Єрмак запросив представників бізнес-асоціацій до участі у формуванні

міжнародного та економічного порядку денного України», 2021 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://www.president.gov.ua/news/andrij-fermak-zaprosiv-predstavnikiv-biznes-asociacij-do-uch-67329>

11.Студопедія «Рівні правового регулювання міжнародного бізнесу» [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

https://studopedia.com.ua/1_127242_rivni-pravovogo-regulyuvannya-mizhnarodnogo-biznesu.html

12.Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад та територій України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.04.2014 р. № 197. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF>

13.Офіційний веб-сайт Міністерства громад та територій України «ACTION PLAN replacing Staff Working Document SEC(2010) 1489 final accompanying the COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS European Union Strategy for Danube Region» [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/eusdr-action-plan-swd202059-final-1.pdf>

14.InvestGorum «Україна та Польща домовилися про співпрацю з надання інвестиційних послуг» [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://investforum.biz/news/ukrayina-ta-polshcha-domovylsya-pro-spivpratsyu-z-nadannya-investytsiynikh-posluh>

15.Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / Євчак Ю.Б., Зарді А., Лазур Я.В., Очкаї Д., Санченко А.Є., Сошников А.О., Устименко В.А., Фетько Ю.І. / за заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А.К., Санченко А.Є. – К., 2020. – 152 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Posibnuk_TKS.pdf

16. Національний банк України «Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009)» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#5>
17. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналіт. доп. / [Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І.]. – Київ : НІСД, 2021. – 47 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-05/block_transkordon.pdf
18. Roman Robotecki «Можливості ділового співробітництва та розвитку бізнесу в Польщі» 2020 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://poland.mfa.gov.ua/storage/app/sites/61/8b0ydqvtx0zbrgtc90ljrhtgc0llqs_cdrgtcwinga0l7qt9cy0ljrgtc60ymg0leiznesu-v-polshchi.pdf
19. Міністерство розвитку громад та територій України, офіційний веб-сайт «Уряд затвердив Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/uryad-zatverdyyv-derzhavnu-programu-rozvytku-transkordonnogo-spivrobitnycztva-na-2021-2027-roky/>
20. Верховна Рада України «Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-%D0%BF#Text>
21. Департамент агропромислового розвитку та економічної політики Житомирської облдержадміністрації «Закон України "Про транскордонне співробітництво"» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://economy-zt.gov.ua/page/transkordon>
22. Міністерство освіти і науки України «Маркович В. В. Соціально-економічна ефективність транскордонного співробітництва України в умовах

- європейської інтеграції – наукова стаття» 2018 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/5440/5467>
23. Вікіпедія «Ініціатива трьох морів» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%96%D1%86%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D1%80%D1%8C%D0%BE%D1%85_%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2
24. PolUkr польсько-український портал «До маршруту «Віа Карпатія» планують долучитися ще чотири країни» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.polukr.net/uk/blog/2018/02/marshrutu-via-karpatiya-planuyut-doluchitisya-shhe-chotiri-krayini/>
25. Gov.ua урядовий портал «Україна і Словаччина готові наростити взаємний товарообіг до 1,5 млрд дол. та зберегти статус основних-країн транзитерів газу в Європу» 2019 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-i-slovachchina-gotovi-narostiti-vzayemnij-tovaroobig-do-15-mlrd-dol-ta-zberegiti-status-osnovnih-krayin-tranziteriv-gazu-v-yevropu-zustrich-glav-uryadiv>
26. European Union «Cross-border Cooperation Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014–2020» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://pbu2020.eu/en>
27. Mission of Ukraine to the European Union «Regional cooperation» 2020 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/2633-relations/galuzeve-spivrobitnictvo/regionalne-spivrobitnictvo>
28. Markovych V. Specifics of cross-border entrepreneurship / V. Markovych // Promising problems of economics and management. – Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada, 2017. – P. 135-138 (0,4 д.а.).
29. Facebook «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати - ICC Ukraine» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.facebook.com/ICCUA.ORG/>

30. INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE «SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://iccwbo.org/>
31. Вікіпедія «Люблінський трикутник» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D1%8E%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BA%D1%83%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA
32. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: ефективність, державне регулювання, конкурентоспроможність : зб. наук. ст. пр. Ч.2 / відп. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2010. – 485 с.
33. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
34. Калюжна Н. Г. Міждержавні торговельні конфлікти як уособлення політики непротекціонізму. Проблеми системного підходу в економіці. Київ. 2019. Вип. 1(69). С. 30-36
35. Eurostat «Стратегічна база ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>

ДОДАТКИ

Додаток А.3.3

Очікувані результати, від Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021-2027 рр.	-забезпеченню розвитку прикордонної інфраструктури, зокрема транспортної, відповідно до стандартів Європейського Союзу, удосконаленню функціонування пунктів пропуску через державний кордон;
	-зниженню рівня безробіття населення у прикордонних регіонах України;
	-створенню нових робочих місць у традиційних та перспективних видах діяльності в прикордонних регіонах України;
	-забезпеченню розвитку малого та середнього підприємництва в прикордонних регіонах України;
	-збільшенню обсягу експорту та імпорту товарів та послуг прикордонних регіонів України;
	-збільшенню площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду прикордонних регіонів і забезпеченню координації заходів з управління транскордонними природоохоронними територіями;
	-збільшенню лісистості території прикордонних регіонів України;
	-створенню об'єднань єврорегіонального співробітництва, забезпеченню функціонування інших наявних форм та органів транскордонного співробітництва, у тому числі єврорегіонів;
	-створенню міжурядових рад, комісій, робочих груп з питань транскордонного співробітництва, зокрема з країнами Чорноморського регіону;

*Складено автором за [20, с.57]

Продовження Додатка А.3.3

За напрямом сприяння реалізації в Україні Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми:	- посиленню інституційної спроможності участі України в реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону (удосконаленню нормативно-правової бази з реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми; забезпеченню належного функціонування Національного контактного пункту та Національної системи управління та контролю за виконанням Угоди про фінансування Дунайської транснаціональної програми)
	- залученню коштів міжнародної технічної допомоги для реалізації проектів транскордонного співробітництва в рамках Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону
	- забезпеченню координації узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо активізації участі України у реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та Дунайської транснаціональної програми
	- забезпеченню співвиконання Україною разом з іншими країнами Плану дій з реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону та цілей Дунайської транснаціональної програми

*Складено автором за [20, с.58]

Продовження Додатка А.3.3

За напрямом реалізації проєктів (програм), що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, а також програм прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки в рамках фінансового інструменту “Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво” (NDICI):	-забезпеченню у співпраці з державами-партнерами та Європейською Комісією підготовки та виконання програм прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки з урахуванням інтересів Української Сторони;
	-забезпеченню реалізації проєктів (програм), що пройшли відбір, відповідно до правил та процедур програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства, програм прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки та інших програм міжнародної технічної допомоги згідно з укладеними міжнародними договорами України;
	-створенню умов для участі у програмах прикордонного співробітництва на 2021-2027 роки на засадах рівноправного партнерства прикордонних регіонів України, які мають спільний державний кордон з державами-партнерами, а також прилеглих до них територій інших регіонів України;
	-проведенню роботи із збільшення обсягів допомоги Європейського Союзу для подальшого розвитку територіального співробітництва з державами-сусідами;
За напрямом розвитку гірських прикордонних територій Карпат:	-забезпеченню участі України у реалізації ініціативи щодо розроблення нової макрорегіональної Стратегії Європейського Союзу для Карпатського регіону;
	-забезпеченню розбудови дорожньої та прикордонної інфраструктури, будівництву під’їзних шляхів до пунктів пропуску через державний кордон, розташованих у межах гірських прикордонних територій Карпат;
	-підвищенню рівня інфраструктурної та інформаційної доступності гірських прикордонних територій Карпат;
	-забезпеченню безперешкодної мобільності населення, товарів та послуг у межах гірських прикордонних територій Карпат;
	-підвищенню якості надання митних послуг у пунктах пропуску через державний кордон, розташованих у межах гірських прикордонних територій Карпат;

*Складено автором за [20, с.59]

Продовження Додатка А.3.3

За напрямом сприяння розвитку інституційної спроможності суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва:	-поглибленню співробітництва у сфері збереження пралісів і давніх лісів Карпатського регіону;
	-забезпеченню розвитку недержавних інституцій, що провадять діяльність у сфері транскордонного співробітництва;
	-створенню належних умов для організації підвищення кваліфікації з питань транскордонного співробітництва представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, недержавних інституцій;
	-створенню та функціонуванню об'єднань єврорегіонального співробітництва, а також інших організаційних форм транскордонного співробітництва в частині підвищення їх інституційної спроможності шляхом надання організаційної, методологічної та інформаційно-аналітичної підтримки;
	-активізації транскордонного співробітництва України з країнами Чорноморського регіону;
	-посиленню спроможності агенцій регіонального розвитку;
	-сприянню участі України у формуванні та реалізації політик у рамках ініціативи Європейської Комісії "Європейський зелений курс"

*Складено автором за [20, с.60]

